

Från veterinären...

Inflammatory Bowel Disease (IBD)

Text Ingunn Solberg Eriksson

De senaste åren har jag vid flera tillfällen hört om salukis som blivit diagnostiserade med IBD. Jag tänkte därför att jag skulle skriva lite om det.

Generellt

IBD är namnet på en grupp inflammationssjukdomar i mage och tarm, karakteriserad av ihållande symptom från magsäck och tarmar, samt mikroskopiska tecken på inflammation i slemhinnorna i mag- och tarmkanalen. Alla raser och båda könen kan få IBD och även om hundar i alla åldrar kan drabbas, så räknas det som ovanligt med IBD hos mycket unga hundar. Det är vanligtvis medelålders hundar som diagnostiseras med IBD.

Typiska symptom är intermitterande (återkommande) anorexi, kräkningar och diarré. Mikroskopiska prov från drabbade områden visar en infiltration av inflammationsceller, respektive lymfocyter, eosinofiler, neutrofiler, makrofager eller en kombination av dessa. Inflammationen kan uppträda i alla områden av mag- och tarmkanalen.

Orsaken till sjukdomen är okänd, men det spekuleras i att den orsakas av en överdriven immunrespons mot bakterier eller antigener i maten.

Orsak och sjukdomshistoria

IBD har en immunmedierad orsak och leder till en lokal immunrespons och en okontrollerad inflammation i tarmslemhinnorna. Inflammationen uppstår eftersom normala antigener (ämnen som framkallar bildning av antikroppar) i tarmen inte längre tolereras. Ändringen i tolerans kan vara ett resultat av att slemhinnornas barriär tidigare har blivit förstörd (till exempel av virus eller bakterier), så att underliggande immunsystem blir utsatt för överdriven exponering av antigenerna. Toleransändringen kan också orsakas av fel i regleringen av slemhinnornas immunsystem eller en kombination av dessa två. Resultaten blir en okontrollerad inflammation, som igen kan störa tarmfunktionen.

Symptom

Många symptom associeras med IBD, men inga av dem är nog för att ge en diagnos. Diarré är ett vanligt symptom och den vill ha karakteriseras beroende på vilken del av tarmen som är afficerad. Kräkningar och tunntarmsdiarré är vanligt om tunntarmen är involverad, eventuellt med svart blod och blod i kräkningarna i all-

varliga fall. Tjocktarmsdiarré eller blandad diarré ses om tjocktarm och blindtarm också är involverad. I tillägg till kräkningar och diarré, ses också ofta matvägran, vikt tapp och kurrande mage.

Svart blod i avföringen och blodiga kräkningar kan ses i allvarliga fall och det ses oftare vid den varianten som kallas eosinofil enterit än vid andra varianter av IBD. Om tjocktarm eller blindtarm är afficerad, kan diarréen i allvarliga tillfällen vara blodig.

Diagnostik

Hur diagnostiseras IBD av veterinären? Eftersom inga av symptomen är specifika nog att ge en diagnos, måste andra orsaker till inflammation i tarmen uteslutas och det gör man med följande: olika blodprov, röntgen, ultraljud och avföringsprov. När alla andra orsaker har uteslutits, tas en biopsi av tarmen, för att kunna diagnostisera att det verkligen är IBD.

Tarmbiopsi:

Mikroskopisk undersökning av en biopsi från tarmens slemhinna är absolut nödvändigt, för att kunna detektera en inflammation i tarmen och på så sätt ställa diagnosen IBD. Med en tarmbiopsi kan man också bestämma vilken IBD-variant hunden har, vilket är viktigt för att veta hur den skall behandlas på bästa möjliga sätt. En tarmbiopsi kan man få vid endoskopi eller genom att öppna bukhålan. Om man vid undersökningen ser skador på tarmen, blödning, röda områden eller vätska i vävnaden, kan det höja misstanken om att det är en IBD, men en mikroskopisk undersökning måste göras, för att kunna bekräfta att det verkligen är IBD.

Mikroskopi:

Inflammationen kan beskrivas som lymfocytär-plasmacytär, eosinofil, granulomatös eller neutrofil, allt beroende på vilken typ av inflammationsceller som dominerar. Klassifikationen är inte tillfälligt, utan den är standardiserad av The World Small Animal Veterinary Association (WSAVA) Gastrointestinal Standardization Group, som har publicerat en standardiserad mall för mikroskopisk diagnostisering av mag- och tarminflammationer.

Behandling Kost:

Det är viktigt i behandlingen av IBD-patienter att byta foder och proteinkälla, till en som hunden inte tidigare blivit exponerat för. Det är också viktigt att fodret är lättsmält. Några foderföretag har kommit fram till att hydrolyserat protein är mindre retsamt för tarmen och lättare att smälta, än protein som inte är hydrolyserat, och att ett foder med hydrolyserat protein av den anledningen, är bra för inflammerad tarm. Ett alternativ är att sätta hunden på en eliminationsdiät och på så sätt exponera hunden för proteiner som den aldrig har ätit tidigare (val, fisk, sötpotatis till exempel) och sedan lägga till ett och ett ämne, för att se vad hunden tål och inte.

Medicinering:

Den viktigaste behandlingen av hundar med IBD, är bruk av immunsuppressiva medikamenter. Kortison är mest använt. Man börjar på en ganska hög dos, för att sedan trappa ner gradvis till ingen medicin alls eller till lägsta funktionella dos.

Prognos

Prognosen för IBD antas vara god på kort sikt och många hundar kan undvika återfall efter behandling, genom att äta specialkost. I en undersökning från 2004, som inkluderade 80 hundar med IBD, blev ungefär 25 % bota-de efter behandling. 90 % av dem fick inte längre någon behandling med vare sig kost eller medicin, medan 10 % fick behandling ibland. Hälften av hundarna i denna undersökning hade en intermittent (återkommande) status efter behandling, med genomsnittliga återfall var tredje månad. I samma undersökning blev 12,5 % avlivade, som resultat av att deras IBD inte kunde kontrolleras. I de flesta fallen, är det således möjligt att kontrollera IBD med behandling, antingen i form av kost eller i form av immunsuppressiva medikamenter.

De olika typerna av IBD Lymfocytär- plasmacytär enterit (LPE)

LPE är den vanligaste av IBD-sjukdomarna och den är karakteriserad av en infiltration av mag- och tarmkanalen, dominerad av de vita blodkropparna; lymfocyter och plasmaceller. Symptomen är som oftast kronisk tunntarmsdiarré, men kräkningar kan också uppträda, om främre delen av tunntarmen är afficerad. Moderata till allvarliga varianter av denna typen av IBD, ses ofta med proteinförlust över tarm, så kallad protein-losing enteropathy (PLE). Det finns rasspecifika varianter av den här typen av IBD, bland annat hos Basenji och Irish Soft Coated Wheaten terrier, samt hos schäferhund och shar-pei. Prognosen varierar med graden av infiltration.

Eosinofil enterit (EE)

Eosinofil enterit är den näst vanligaste av IBD-sjukdomarna och kan uppträda var som helst i mag- och tarmkanalen. Den ses hos hundar av alla raser och i alla åldrar, men är vanligast hos vuxna hundar. Symptomen är som för andra typer av IBD; kräkningar, diarré, matvägran och vikt-nedgång, men det är mera vanligt med skador och sår i tarmslemhinnorna vid denna variant och det kan leda till blod i avföringen eller kräkningar.

Vid mikroskopi av tarmbiopsi ses en infiltration i slemhinnorna i mag och/eller tarm, av de vita blodkropparna eosinofila. Tarmvilli kan vara borta på sina ställen. Behandlingen består av hypoallergen kost. Om det inte är tillräckligt, ges immunsuppressiva medikament också. Prognosen är vanligtvis god.

Granulomatös enterit (GE)

Det är en ovanlig typ av IBD, som kännetecknas av infiltration av de vita blodkropparna makrofager i tarmslemhinnorna. Eftersom konventionell behandling av IBD oftast inte är effektiv för GE, är prognosen tveksam till dålig.

Referenser

Hall EJ, Simpson JW, Williams DA, editors. BSAVA manual of canine and feline gastroenterology. 2nd ed. British Small Animal Veterinary Association; 2005.

Zaldivar-Lopez S, Marin LM, Iazbik MC, Westendorf-Stingle N, Hensley S, Couto CG. Clinical pathology of greyhounds and other sighthounds. Vet Clin Pathol. 2011 Dec;40(4):414-25.

Strombeck DR, Guilford WG, editors. Small animal gastroenterology. 2nd ed. USA: Stenogate Publishing; 1991.

Washabau RJ, Day MJ. Canine & feline gastroenterology. Elsevier; 2013.

Jergens AE, Moore FM, Haynes JS, Miles KG. Idiopathic inflammatory bowel disease in dogs and cats: 84 cases (1987-1990). J Am Vet Med Assoc. 1992 Nov 15;201(10):1603-8.

Craven M, Simpson JW, Ridyard AE, Chandler ML. Canine inflammatory bowel disease: Retrospective analysis of diagnosis and outcome in 80 cases (1995-2002). J Small Anim Pract. 2004 Jul;45(7):336-42.

Nelson RW, Couto CC, editors. Small animal internal medicine. 3rd ed. USA: Mosby; 2003.

Day MJ, Bilzer T, Mansell J, Wilcock B, Hall EJ, Jergens A, et al. Histopathological standards for the diagnosis of gastrointestinal inflammation in endoscopic biopsy samples from the dog and cat: A report from the world small animal veterinary association gastrointestinal standardization group. J Comp Pathol. 2008 Feb-Apr;138 Suppl 1:S1-43.

Matalallergier [Internet]. Available from: <http://www.hillspet.no/nn-no/skin-conditions/dog-food-allergies.html>[http://demo.exlibrisgroup.com:9003/demo/sfx.gifSFXLink](http://demo.exlibrisgroup.com:9003/demo?sid=Refworks&chars=et=utf-8&__char_set=utf8&genre=article&aulast=Hills&atitle=Matalallergier&au=Hills%20&http://demo.exlibrisgroup.com:9003/demo/sfx.gifSFXLink) (Demo Site).

Jergens AE. Inflammatory bowel disease: Current perspectives. Vet Clin North Am Small Anim Pract. 1999 March 1999;29(2):501.